

Brottsoffermyndigheten

Om hatbrott

Den här broschyren riktar sig till dig som har utsatts eller riskerar att utsättas för hatbrott. Här får du veta mer om vad hatbrott är, vilka rättigheter du har som utsatt, hur en polisanmälan går till och om det stöd och skydd samt den hjälp som samhället kan erbjuda.

Har du utsatts för ett hatbrott?

Att bli utsatt för ett brott kan vara en allvarlig kränkning. Om brottet begås på grund av den du är blir kränkningen ännu allvarligare. Du kan då ha blivit utsatt för ett hatbrott.

I Sverige räknas olaga diskriminering och hets mot folkgrupp som hatbrott. Men vilket brott som helst kan vara ett hatbrott om motivet är att kränka brottsoffrets identitet. Det kan vara grundat på

- hudfärg
- nationellt eller etniskt ursprung
- religion
- sexuell läggning
- kön
- könsidentitet eller uttryck
- annan liknande omständighet.

Du behöver inte tillhöra någon av dessa grupper för att utsättas för ett hatbrott. Det räcker att den som begår brottet tror att du gör det eller kopplar ihop dig med frågor som rör en utsatt grupp. Hatbrott kan riktas mot privatpersoner men också mot till exempel journalister, forskare och politiker som är engagerade i samhällsdebatten. Hatbrott kan även riktas mot byggnader och platser som förknippas med religiösa eller kulturella grupper, som synagogor, moskéer och föreningslokaler.

Hatbrott kan ge strängare straff

Den som begår ett hatbrott kan dömas till ett hårdare straff i domstol. Till exempel kan hot eller misshandel leda till ett strängare straff om det bedöms ha varit ett hatbrott.

Var sker brotten?

Hatbrott kan ske överallt. De kan ske i hemmet, i skolan, på arbetsplatsen, på internet eller på en annan plats. Gemensamt för alla hatbrott är att de oftast bygger på ett synsätt där vissa grupper ses som överlägsna och andra som underlägsna. Antisemitiska hatbrott kan dock även ge uttryck för synsätt om judar som en överlägsen grupp med stort inflytande och makt i samhället.

Brotten kan ta sig olika uttryck. Hatbrott mot samer kan till exempel ske i form av våld eller skadegörelse riktad mot renar eller rennäringen. Afrosvenskar, romer och hbtqi-personer kan exempelvis utsättas för våld och trakasserier bara genom att vistas i offentliga miljöer. Religiösa hatbrott kan till exempel innebära slöjdragning eller spridning av antisemitiska konspirationsteorier på nätet.

En vanlig uppfattning är att hatbrott alltid handlar om enstaka allvarliga våldshändelser, men så behöver det inte vara. Hatbrott kan även bestå av hot eller kränkande kommentarer, vilket är betydligt vanligare. Det kan också handla om att en person blivit diskriminerad i kontakt med ett företag eller en myndighet.

Hatbrott eller diskriminering?

I vardagligt tal används ordet diskriminering ofta om olika typer av orättvis behandling. Men för att utgöra diskriminering enligt lag ska den orättvisa behandlingen ha samband med någon av diskrimineringsgrunderna. I lagens mening kan orättvis behandling då vara såväl olaga diskriminering som diskriminering enligt diskrimineringslagen.

Olaga diskriminering är ett hatbrott som regleras i brottsbalken. Du kan ha blivit utsatt för ett hatbrott om du till exempel nekas att handla eller få tillgång till en plats eller en tjänst på samma villkor som andra. Endast företagare och den som ordnar en allmän sammankomst kan dömas för olaga diskriminering. För att dömas måste personen haft för avsikt att diskriminera och det ska vara "ställt utom rimligt tvivel" att du blivit diskriminerad.

Diskrimineringslagen förbjuder diskriminering inom arbetslivet, utbildningsområdet och flera andra samhällsområden. Den täcker även in diskriminering baserad på ålder och funktionsnedsättning och kräver inte att den som särbehandlar dig gör det med avsikt. Du kan därför få rätt till skadestånd även om personen inte hade för avsikt att diskriminera dig. Det är vanligare att diskriminering prövas enligt diskrimineringslagen än enligt reglerna om olaga diskriminering.

Läs mer om diskriminering på do.se

Om du har blivit diskriminerad kan du kontakta Polisen eller Diskrimineringsombudsmannen. Du kan även kontakta en antidiskrimineringsbyrå. Du kan då få hjälp och information om dina rättigheter och hur du kan agera.

Konsekvenser av hatbrott

Människor som utsätts för brott kan reagera på olika sätt. En del reagerar till exempel med chock, oro och rädsla, medan andra inte påverkas lika mycket. På längre sikt kan brottsutsatthet leda till sjukskrivning, depression och ångest. Det här gäller för alla brottstyper och det är viktigt att du söker hjälp om du mår dåligt.

” Jag är rädd för att bli utsatt igen. Jag sover dåligt och känner mig stressad, även när jag är hemma. ”

Att bli utsatt för hatbrott kan även medföra andra typer av konsekvenser. En person som blivit utsatt kan till exempel börja dölja sin religiösa tillhörighet, undvika vissa platser eller sluta engagera sig politiskt eller i föreningsliv för att undvika att bli utsatt igen. Att bli utsatt för hatbrott på nätet kan leda till att människor anpassar sitt sätt att uttrycka sig eller väljer att vara tysta. Brotten kan även leda till en ökad känsla av otrygghet både för den som blivit utsatt och för andra i deras närhet.

Hatbrott kan även leda till försämrade livsvillkor för människor i stort. Personer som tillhör utsatta grupper kan uppleva att de inte har samma möjligheter att ta plats i samhället eller i politiken. Församlingar och föreningar kan drabbas av ekonomiska problem till följd av ett ökat behov av säkerhetsåtgärder.

Stöd och hjälp

Det finns olika typer av stöd och hjälp som du kan få om du har blivit utsatt för ett brott. Vid anmälan av ett brott ska du få information om var det går att få stöd och hjälp.

Om du går i skolan kan du vända dig till skolhälsan eller prata med en lärare. Om du arbetar kan du kontakta din arbetsgivare eller företagshälsovården. Skolor och arbetsgivare har ansvar för att förebygga och hantera kränkningar i skolan och på arbetsplatsen.

Du kan även få hjälp från ideella organisationer som till exempel Brottsofferjouren Sverige. De erbjuder stöd och information till brottsoffer, vittnen och anhöriga. De har volontärer som talar många olika språk och kan ge stöd även om du inte talar svenska eller av andra skäl önskar stöd på ditt modersmål. När du ringer telefonnummer 116 006 får du tala med en rådgivare som förmedlar dig till din lokala brottsofferjour för vidare stöd. Du kan få stöd och hjälp även om du inte har polisanmält brottet, och du kan välja att vara anonym.

” Man ska inte vara rädd för att be om hjälp. Det man blivit utsatt för är ju allvarligt och kan verkligen påverka en. ”

Om du har blivit utsatt för ett brott och behöver vård eller stöd kan du vända dig till din hälso- eller vårdcentral eller en akutmottagning. Du kan även besöka 1177 Vårdguiden på webben eller ringa 1177 för att få råd och vägledning. Det går bra att söka vård även om det har gått ett tag sedan händelsen inträffade.

Om du är under 18 år kan du få hjälp via ungdomsmottagningen i din kommun eller på nätet. En del kommuner har även stödcentrum för unga brottsoffer. Där kan du få stödsamtal, rådgivning och praktisk hjälp.

Socialtjänsten

Socialtjänsten i din kommun ska erbjuda stöd till personer som har utsatts för brott. Både du som har utsatts och dina närstående kan få stöd. Stödet som socialtjänsten erbjuder kan vara samtalsstöd, socialt stöd och praktisk hjälp.

Ta hjälp av din omgivning

Personer i din omgivning, anhöriga och vänner kan hjälpa till på många sätt. Det som känns svårt kan bli lättare att hantera om du pratar med någon du känner dig trygg med. Du kan behöva ta hjälp av din omgivning med praktiska saker som att kontakta myndigheter om det känns överväldigande.

Att polisanmäla

Om du har blivit utsatt för ett brott eller känner att du behöver skydd ska du vända dig till polisen. Du kan anmäla brottet genom att ringa 114 14 eller genom att besöka en polisstation. Om situationen är akut ska du alltid ringa 112.

När du gör en polisanmälan är det viktigt att du berättar så mycket som möjligt. Om hatbrottsmotiv upptäcks tidigt under polisutredningen kan polisen lämna ett bättre underlag till åklagaren. Det kan leda till ett strängare straff i domstol. När du gör en polisanmälan behöver du inte själv veta om det som hänt är ett hatbrott, men det är bra att du berättar om du tror att det kan vara det. Det är sedan upp till polisen och det övriga rättsväsendet att avgöra om det var ett hatbrott.

” Om jag ska vara ärlig var jag tveksam före. Men polisens bemötande var jättebra, de tog mig på allvar. ”

Bra för polisen att känna till:

- Skällsord som uttalats vid händelsen.
- Klotter, föremål och symboler med hatfulla budskap om en särskild grupp.
- De misstänkta tidigare agerande, till exempel att de tidigare gjort kränkande uttalanden om en särskild grupp.
- Andra händelser som skett nyligen eller i närheten med hatfulla och diskriminerande inslag.
- Om brottet har skett på nätet är det bra att ta skärmdumpar så att du har bilder, kommentarer eller inlägg sparade.

Polisens arbete mot hatbrott

Polisen försöker så tidigt som möjligt ta reda på om ett brott kan ha ett hatbrottsmotiv. Redan när du anmäler brottet kan du därför få frågor om du tror att det finns någon särskild anledning till varför förövaren begick brottet. En annan orsak till att polisen frågar om hatbrottsmotivet är att det kan bidra till en bättre bild av hur vanligt det är med hatbrott. Inom polisen finns särskilda utredare och experter som är specialiserade på hatbrott.

Kom ihåg: Ibland leder inte polisens utredning till att någon gärningsperson kan åtalas och dömas för brottet. Det innebär att det inte finns tillräckligt med bevis för att kunna fortsätta utredningen och bevisa vem som är skyldig. Det betyder inte att polisen eller åklagaren inte tror på det du har berättat. Din polisanmälan är viktig och hjälper till att visa hur vanlig brottsligheten är. Du kan också ha rätt till ersättning trots att en gärningsperson inte dömts för brottet.

Du kan ha rätt till ersättning

Om du har utsatts för ett hatbrott kan du ha rätt till ersättning för de skador som brottet orsakat. Att brottet haft ett hatbrottsmotiv kan ge rätt till högre ersättning.

Olika typer av ersättning

Du kan ha möjlighet att få

- skadestånd från gärningspersonen
- försäkringsersättning från ett försäkringsbolag
- brottsskadeersättning av Brottsoffermyndigheten.

Det är i första hand gärningspersonen som genom skadestånd ska betala för de skador som brottet har orsakat. Om du vill begära skadestånd ska du säga det till polisen när du berättar vad som hänt. Om domstolen beslutar att du har rätt till skadestånd ska gärningspersonen betala det till dig. Kronofogden kan hjälpa dig att driva in pengarna om det behövs.

Du kan ha rätt till försäkringsersättning och brottsskadeersättning även om en gärningsperson inte dömts för brottet eller om gärningspersonen inte kan betala skadeståndet. Kontakta ditt eller dina försäkringsbolag och Brottsoffermyndigheten för att få veta vad som gäller i ditt fall.

Du har rätt till skydd

Om du har blivit hotad eller utsatt för någon annan typ av brott kan du ha rätt till skydd. Det är därför viktigt att du berättar för polisen vad som har hänt, särskilt om du känner dig otrygg eller är rädd för att utsättas igen. Den som är utsatt eller riskerar att utsättas för brott kan i vissa fall få skyddade personuppgifter. Det finns tre typer av skyddade personuppgifter:

- sekretessmarkering
- skyddad folkbokföring
- fingerade personuppgifter.

Du ansöker om sekretessmarkering och skyddad folkbokföring hos Skatteverket. Ofta kräver Skatteverket ett intyg från polisen eller socialtjänsten. Fingerade personuppgifter kan du ansöka om hos polisen. Det görs alltid en individuell bedömning om skyddade personuppgifter kan ha en faktisk effekt.

Kom ihåg

Hatbrott är inte bara ett angrepp på den person som utsätts för det enskilda brottet. Det skickar även signaler till hela den grupp som den utsatta personen tillhör och är ett angrepp på vårt fria och öppna samhälle.

**” Att bli hatad för den jag är gör ont
på ett sätt som inte syns. ”**

Du kan hitta mer information på **brottsoffermyndigheten.se**.

Informationen i den här broschyren finns också översatt till:

- Arabiska
- Dari
- Engelska
- Finska
- Jiddish
- Nordsamiska
- Kurmanji
- Lulesamiska
- Meänkieli
- Persiska
- Romani chib/arli
- Turkiska
- Somaliska
- Sorani
- Sydsamiska
- Tigrinja

Brottsoffermyndigheten

Box 470, 901 09 Umeå

Telefon: 090-70 82 00

registrator@brottsoffermyndigheten.se

www.brottsoffermyndigheten.se